

Cada cop més empreses disposen de canals per denunciar anònimament violacions ètiques o assetjaments

Estrès moral: a qui deu lleialtat a la feina?

MAYTERIUS
Barcelona

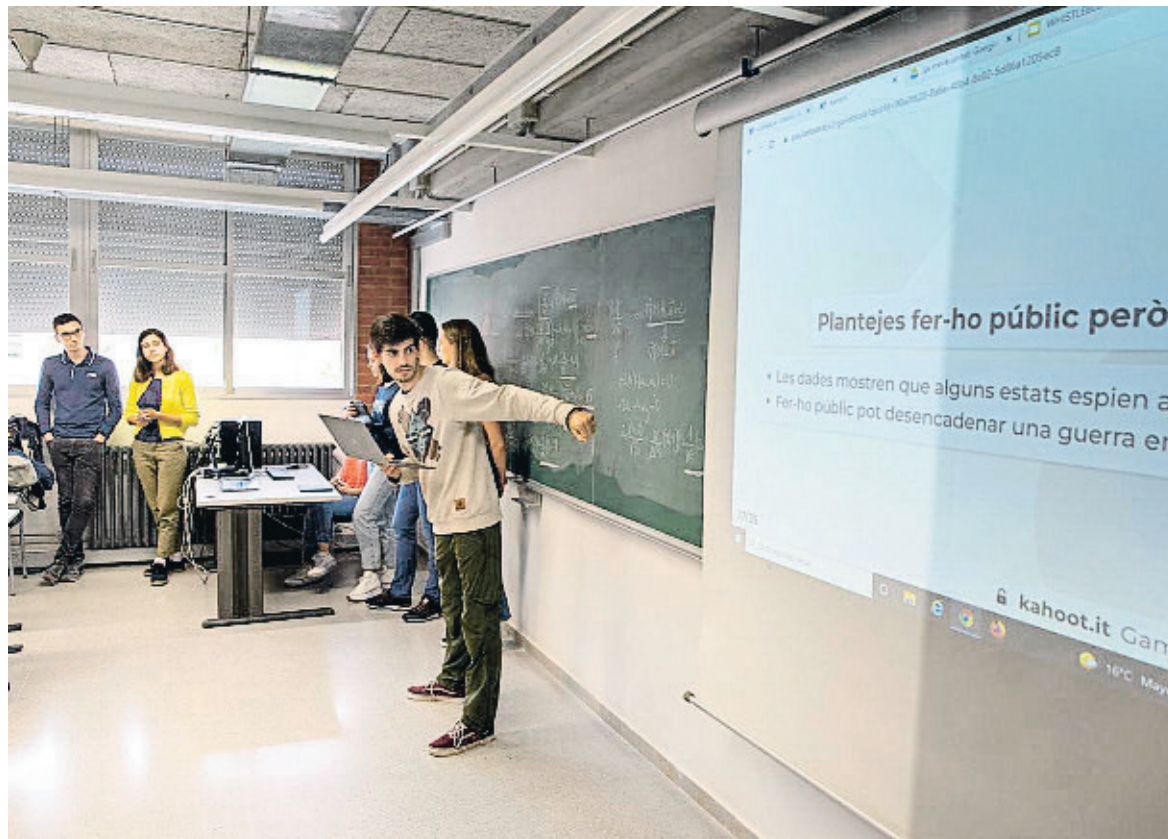
Posi's en situació: vostè treballa en una empresa de ciberseguretat capdavantera i descobreix que les dades que manipula han estat extretes sense el consentiment de les persones a les quals fan referència. N'alertaria? I si els directius de la companyia no prenen mesures, ho faria públic a costa de perdre la seva feina? Si el que descobreix és que el programa informàtic que ven la seva empresa a diferents països s'està utilitzant per espionar els ciutadans, n'alertaria? I si això suposés haver-se d'exiliar com Edward Snowden o pogués desencadenar una guerra?

Aquests i altres dilemes van plantejar fa uns dies un grup de vuit estudiants del grau de Ciències i Enginyeria de Dades de la UPC i de Filosofia de la UB als seus companys de classe a l'assignatura d'ètica per debatre on són les línies vermelles a l'exercici professional i reflexionar sobre l'impacte de convertir-se en avisadors de violacions ètiques.

I l'exercici va deixar molt clar el difícil equilibri de lleialtats que entra en joc en aquestes circumstàncies i la pressió i l'estrès que ocasionen els conflictes ètics dels treballadors a l'hora de fer feines que xoquen amb els seus propis valors. Com van evidenciar les respostes dels estudiants i del parell de professors que van participar en aquest debat a classe –Eva Vidal i Jordi Cortadella–, no és el mateix alertar d'una mala praxi si un no té problemes de diners (83% ho faria) que si aquella feina és l'única font d'ingressos de la família (només un assistent n'alertaria) o si la revelació comporta haver-se d'exiliar (un 94% no actuaria).

Més enllà dels principis ètics, el context individual i familiar i les conseqüències de l'acció són peces clau a l'hora de fixar on són les línies vermelles de cadascú.

“Quan l'empresa ens força a fer una cosa que no considerem ètica

MANÉ ESPINOSA

Alumnes d'Enginyeria de Dades de la UPC i de Filosofia de la UB debaten sobre límits ètics

es produeix estrès moral perquè un no es deu només a la seva ètica, als seus valors, sinó també a la supervivència personal i professional”, diu el psicòleg Rafael San Román. I emfatitza que, “tot i que existeix un biaix psicològic pel qual pràcticament tots pensem que som molt bons i que sempre triaríem el camí moralment més correcte, a l'hora de la veritat sovint escollim el menys dolent, i quan el perjudici personal és molt greu no s'opta pel bé comú sinó per la pròpia supervivència”.

Perquè, a qui deu un lleialtat en la feina? A l'empresa? A la família? A la societat? A un mateix? “Costa molt de ser feliç amb mala consciència, però també et pots autoenganyar, justificar la teva decisió i silenciar la teva consciència”, va opinar la Mireia a la classe d'ètica. I des de l'àmbit de la psicologia, San Román explica que aquests són els mecanismes de defensa que les persones utilitzem per gestionar l'estrès i l'angoixa que s'activa davant

aquests dilemes ètics, en especial quan l'opció escollida no és la que creiem millor però sí la que més ens convé. “Pensar que no és tan greu, que tothom ho fa, que està justificat per les conseqüències que tindria l'altra opció, mirar cap a un altre costat, dir que ja es-

sanitàries, els mestres, els tecnòlegs, els advocats o els periodistes en què és més present o es plantegen situacions més greus”.

Massimo Begelle, director regional per a Espanya i Itàlia de Top Employers Institute –companyia que certifica les empreses

Rafael San Román:
“Si el perjudici és greu, no sempre s'opta pel bé comú sinó per la pròpia supervivència”

menarem en el futur la decisió... tot això són mecanismes que utilitzem per defensar-nos del mal-estar moral”, detalla el psicòleg d'ifeel.

I remarca que aquest estrès moral no és una cosa nova ni restringit als tecnòlegs. “La deontologia professional ens afecta tots, tot i que hi ha professions, com les

“Costa molt ser feliç amb mala consciència, però també et pots autoenganyar”

líders en gestió de personal –apunta que avui els treballadors, en especial els de perfil tecnològic, “no només volen un tracte decent sinó també que estigui alineat amb els seus valors individuals”. Per això, diu, un 73% de les companyies Top Employers a Espanya tenen en compte les aportacions dels seus treballa-

dors a l'hora d'establir els seus estàndards ètics (fa dos anys eren només un 55%), i pràcticament totes (97%) disposen de canals per denunciar de manera anònima les possibles violacions ètiques, situacions de discriminació o d'assetjament. “Tot i això, tenir implantats aquests canals pels quals les denúncies arriben a comitès d'ètica interns no és suficient; les companyies han de canviar la seva cultura corporativa per fomentar que els treballadors se sentin lliures per denunciar, cosa que no sempre passa per la por de patir represàlies”, diu Begelle.

Segons una directiva europea del 2019, totes les empreses de més de 50 treballadors haurien de disposar de mecanismes interns de comunicació on poder denunciar de manera anònima males praxis o violacions ètiques. Ara per ara, només Portugal, Suècia i Dinamarca l'han desenvolupat en la seva legislació nacional. En el cas d'Espanya, el govern va presentar al març l'avantprojecte de la llei que l'haurà de regular.

“Està bé fomentar la figura dels avisadors, tenir canals dins de l'empresa perquè actuïn i que les lleis els protegeixin, però la denúncia ètica tampoc no pot ser una obligació”, van reflexionar alguns alumnes de la UPC. Eva Vidal, enginyera en Telecomunicacions i professora de la UPC que imparteix amb Begoña Román, professora de filosofia de la UB, aquesta assignatura quadrimestral d'ètica en el grau de Ciències i Enginyeria de Dades, emfatitza la importància que aquests futurs enginyers –“que d'aquí no res modelaran el món des de les empreses”– tinguin coneixement de l'impacte ambiental, social i econòmic de les seves decisions “per poder-les ponderar i saber on posen les línies vermelles”.

I explica que aquesta experiència –que finalitzarà amb l'elaboració d'un blog i un decàleg sobre tot el que hauria de saber d'ètica un enginyer de dades– és un pla pilot de la UPC per incorporar aquest coneixement a tots els graus.●

PREGUNTES

Una investigació finançada per la Fundació “La Caixa”

BIG VANG

Com s'avalua el risc d'un pacient amb infart de miocardi?

Investigadors de l'Institut Germans Trias i Pujol (IGTP) liderats per Oriol Iborra han trobat la manera de determinar el risc dels pacients que ingressen a urgències per un infart de miocardi molt greu, o xoc cardiogènic.

“Avui, l'avaluació del pronòstic és subjectiva. La nostra feina permet objectivar i personalitzar el curs terapèutic de cada pacient. Amb la mostra de sang que es pren del pacient quan arriba a l'hospital, podem fer un test per detectar unes proteïnes que ens indiquen la probabilitat de su-

pervivència”, explica Iborra.

El test està pensat per ajudar el metge a prendre la decisió més adequada amb rapidesa i reduir el risc del pacient. Actualment, l'equip d'Iborra n'està dissenyant el prototip, fent les proves de validació i ultimant-ne les etapes prèvies als assajos clínics. Per arribar fins aquí, han estudiat més de 2.500 proteïnes candidates. En van quedar 51, que contrastades amb pacients de tot Europa, es van reduir a quatre, que es relacionen de manera rotunda amb el risc de mortalitat per xoc cardiogènic.

“Les proteïnes identificades s'expressen en cèl·lules d'altres parts del cos, que són les afectades per la fallada sistèmica i que determina que es tracta d'un xoc cardiogènic amb origen al cor. Esperem que, a més de servir per al pronòstic clínic, la nostra investigació serveixi a més als científics per avançar en el coneixement i en la complexitat de la malaltia”, diu l'investigador.

Perquè el test passi del laboratori a les unitats de cardiologia dels hospitals, encara cal provar-lo en assajos clínics i analitzar aquestes proteïnes

en pacients sans. També s'han d'establir acords amb farmacèutiques per a la producció i distribució del test. S'espera

Una anàlisi de quatre proteïnes indica la probabilitat de supervivència

que en el termini de cinc anys, amb el finançament i el suport adequats, la nova tècnica es pugui utilitzar en hospitals de tot el món. / **Isabel Troytíño**